

Asia: VN/9812/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain, terveydensuojelulain sekä ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain muuttamisesta

Laki kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain muuttamisesta

Kuolemasta ilmoittaminen, kuoleman toteaminen ja kuolleen hautaaminen

Tällä lakiesityksellä toteutetaan perustuslakivaliokunnan vaatimus, että kuoleman toteamisesta säädetään lailla. Esityksen mukaan kuolemantapauksesta olisi ilmoitettava vainajaa hoitaneelle lääkärille tai terveydenhuollon yksikölle taikka - ellei häntä hoitanut yksikkö ole tiedossa - kuntaan. Kuntaliiton käsityksen mukaan olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista säätää, että silloin, kun vainajaa hoitanut taho ei ole tiedossa, kuolemantapauksesta ilmoitetaan ensisijaisesti sen kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämään terveydenhuollon toimintayksikköön, jonka alueella kuolema tapahtui tai jonka alueella vainaja on.

Kuolemasta voisi ilmoittaa myös poliisille ja poliisille olisi ilmoitettava, jos olosuhteissa taikka ruumiin ulkotarkastuksessa havaitaan viitteitä muusta kuin luonnollisesta kuolemasta. Vainajan oikeusturvan kannalta poliisille tulisi ohjata ilmoittamaan matalalla kynnyksellä, koska muiden kuin poliisien kyky arvioida olosuhteita voi olla puutteellinen. Nykysäännösten mukaanhan poliisille ilmoitetaan, kun kuoleman ei tiedetä johtuvan sairaudesta tai vainaja ei ole ollut viimeisen sairautensa takia lääkärin hoidossa.

1 a § mukaan aivokuoleman toteaminen edellyttää erityistä pätevyyttä. Epäselväksi jää, miten ja missä tämä pätevyys määritellään.

Kuntaliitto pitää kannatettavana sitä, että sairaanhoitaja voisi havainnoida säännöllisen hoidon piirissä olevan potilaan ennakoidun kuoleman ja vainaja voitaisiin siirtää kylmätiloihin. Lääkärin tulisi todeta kuolema kolmen vuorokauden kuluessa. Käytännössä tämä säädös tukee sosiaali- ja terveydenhuollon resurssien tarkoituksenmukaista käyttöä.

Kuolemasta ilmoittamista väestötietojärjestelmään koskevan säädöksen selkiyttäminen on tarpeen.

Vainajan ruumiin käsittely ja säilytys

Vanhustenhuollon palvelurakenteen muutoksen seurauksena kuolemia tapahtuu aikaisempaa yleisemmin laitoshoidon ulkopuolella kodeissa ja palveluasumisen tai tehostetun palveluasumisen yksiköissä, jolloin eri toimijoiden työnjaosta ja vastuista mm. hoitolaitteiden poistamisessa ja vainajien säilyttämisessä on tarpeen säätää. Tilanteen selkiyttäminen on vainajan kunnioittavan käsittelyn kannalta erittäin tarpeellista. Jatkossa olisi myös annettava käytännön ohjeet siitä, missä vaiheessa taloudellinen vastuu vainajan käsittelystä siirtyy kunnalta omaisille taikka kuolinpesälle. Ohjeiden avulla voidaan varmistaa, ettei kuolemaa lähestyvää potilasta taloudellisista syistä siirretä sairaalaan.

Ulkomailla kuollut henkilö

Suomen viranomaisten tehtävien selkiyttäminen on tarpeellista ja perusteltua.

Laki terveydensuojelulain muuttamisesta

Laki terveydensuojelulain muuttamisesta

Terveydensuojelulaki (763/1994) on lakina varsin vanha. Terveydensuojelulakia onkin muutettu useita kertoja, eikä lopputulos ole selkeyden ja luettavuuden kannalta paras mahdollinen. Kuntaliitto esittää, että terveydensuojelulakiin tehtäisiin em. perusteilla kokonaisuudistus, joka huomioisi myös monin tavoin muuttuneen toimintaympäristön.

Nykyinen terveydensuojeluasetus (1280/1994) on tarkoitus uudistaa kokonaan ja täsmentää säännöksiä uudella terveydensuojelusta annettavalla valtioneuvoston asetuksella.

Terveydensuojeluasetuksesta siirretään lakiin mm. perussäännös ruumiin käsittelystä, säilytyksestä, kuljettamisesta, vastaanottamisesta ja haudatun ruumiin siirtämisestä. Mainituista toimista ei saa aiheutua terveyshaittaa (terveydensuojelulain uusi 42 a §).

Lain 18 §:ään lisättäisiin uusi 5 momentti, jonka mukaan tarkemmat säännökset talousvettä toimittavan laitoksen hakemuksen sisällöstä toiminnan hyväksymistä varten annettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Jo nykyisellään talousvettä toimittavan laitoksen hakemuksen sisällöstä säädetään talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (1352/2015) 3 a §:ssä. Asetuksenantovaltuutta päivitetäisiin täten vastaamaan säädösten nykytilaa.

Kuntaliitto kannattaa asetuksenantovaltuuksien tarkentamista sekä mainittujen säännösten siirtämistä terveydensuojeluasetuksesta terveydensuojelulakiin.

Kuntaliitto kannattaa ehdotettua muutosta, jossa terveydensuojelulain 52 §:n mukaiset määräykset antaisi sosiaali- ja terveysministeriö. Laaja-alaisessa tai erityisen merkityksellisessä terveyshaittilanteessa on tarpeellista, että toimivaltaisella viranomaisella on valmius myös päivystysluontoiseen toimintaan. Erityisen merkityksellisessä ja laaja-alaisessa tilanteessa myös valtioneuvoston tilannekeskuksen rooli on merkittävä.

Kuntaliitto kannattaa esitettyä muutosta terveydensuojelulain 56 §:n 4 momenttiin. Ehdotuksen mukaan 51 ja 52 §:ssä tarkoitettuja määräyksiä on noudatettava heti valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Laki ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä

Laki ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä

Kuntaliitolla ei ole huomauttamista esitykseen.

Koivuranta Päivi
Suomen Kuntaliitto